Vikipeedia

Ainu keel

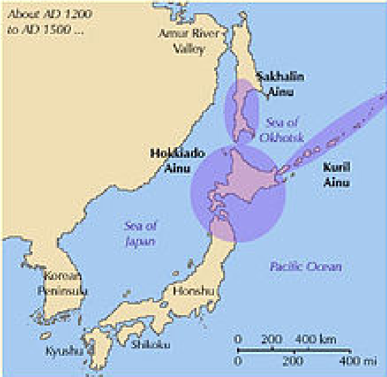
See artikkel vajab toimetamist. *(Jaanuar 2015)*
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Ainu_keel&action=edit).
(Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

ainu keel (アイヌ・イタク)	
Kõneldakse	Jaapan
Piirkonnad	Hokkaidō
Kokku kõnelejaid	15[1]
Keelesugulus	ainu keeled
Keelekoodid	
ISO 639-2	ISO 639-2 ain
ISO 639-3	ISO 639-3 ain

Ainu[2] (Ainu: アイヌ・イタク, *Aynu itak*) on ainus säilinud ainu keel, mida kõneldakse Jaapanis Hokkaidō saare lõunaosas.

Kuni 20. sajandini räägiti ainu keelt ka Sahhalini saare lõunaosas Venemaal ning vähesed inimesed ka Kuriilidel. Viimane teadaolev ainu keele kõneleja Sahhalinil suri aastal 1994.

Ainu keel on isolaatkeel, jaapani ja korea keelest kaugem kui need kaks keelt teineteisest. Selle päritolu on problemaatiline; on oletatud, et see on eraldunud altai keel, mida jaapani ja korea keelest lahutab vähemalt 10 000 aastat.

Ainu keele kunagine levikuala

Sisukord

Kõnelejad

Ainu keel on kriitiliselt ohustatud keel. Enamik 15 000 ainust räägib ainult jaapani keelt. Tänapäeval on alles vaid umbes 15 ainu keelt kõnelevat inimest, kellest suur osa on vähemalt 60 aastat vanad.

Põhiarvsõnad 1–10

1. *sinep*
2. *tup*
3. *rep*
4. *inep*
5. *asiknep*
6. *iwanpe*
7. *arwanpe*
8. *tupesanpe*
9. *sinepesanpe*

10. *wanpe*

Ainu keeles puudub sõna "null".[3]

Vokaalfoneemid

Ainu keeles on 5 vokaalfoneemi:

	Ees	Keskel	Taga
Kõrge		A	
Kesk	E		O
Madal	I		U

Konsonantfoneemid

Ainu keeles on 11 konsonantfoneemi:

	Huulhäälik	Labiovelaarne häälik	Hambasombuhäälik	Palataalne häälik	Velaarne häälik	Kõrisulghäälik
Sulghäälik	P		T		K	
Afrikaat			TS			
Ninahäälik	M		N			
Hõõrdhäälik			S			H
Poolvokaal		W		J		
Plakshäälik			R			

Sõnajärg

Tüpoloogiliselt on ainu keeles sõnajärg sarnane jaapani keelele. Kanooniline sõnajärg on subjekt-objekt-verb (SOV).

Kiri

Ainu keelt kirjutatakse Jaapanis kahel viisil. Foneetilise jaapani keele silptähestiku katakana (カタカナ) abil või ladina tähtedega. Ainu keelt kirjutatakse vasakult paremale ja kirjutatuna katakanas on アイヌ・イタㇰ[Aynu itak] , kus ア - a, イ - i, ヌ - nu, タ - ta ja ㇰ - ku. Sõna lõpusilbis vokaali ei hääldata. [4]

Keelenäited

- Ma lähen. - クアニ　クオマン。 Kuani kuoman.
- Ma käin palju. - クアニ　ポロンノ　クアプカシ。 Kuani poronno kuapkas.
- Sa said kala kätte. - エアニ　チエプ　エコイキ。 Eani cep ekoyki.
- Sina oled teadaandja. - エアニ　アナク　アナウンサー　エネ。 Eani anak Anaunsa ene.
- Siin ja seal oli nagu relvalasku kuulda. - Episkanne teppo pus hum neno hum as.
- Eelmine öö kõige külmem tundub. - Ukuran iyotta mean humi ne nankor.

Viited

1. http://polusharie.com/index.php?topic=58766.0
2. http://www.eki.ee/knab/lgv/is.htm

3. http://www.sf.airnet.ne.jp/ts/language/number/ainu.html
4. http://puhang.tpt.edu.ee/artiklid/egiptus/koodileht_eesti_vene_araabia_heebrea_egiptuse_hiina_jaapani.html

Kirjandust

- Peter Austin. "Tuhat keelt. Elavad, ohustatud ja hääbuvad", Koolibri 2009
- Raymond Gordon. *Ethnologue. Languages of the World*, (SIL International, 2005)

Välislingid

- Ainudest (http://www.kummaline-maailm.com/Teema-Ainud)
- Ainu keel algajatele (http://www.unilang.org/course.php?res=58)

Vikisõnastiku kategooria: **Ainu keel**

Tsitaadid Vikitsitaatides: **Ainu keel**

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Ainu_keel&oldid=5568688"

Selle lehekülje viimane muutmine: 12:14, 1. märts 2020.